

Böhm Károly ifjúkori önéletrajza. Kéziratból kiadta és bevezetéssel ellátta: *Joó Tibor.* (Egyetemi Bethlen Gábor Kör kiadványai; szerkeszti: *Buday György.* 8. sz. Szeged, 1931. 29 l.)

Böhm Károlynak ebben a füzetben közölt önéletrajza akkor készült, amikor a nagy magyar filozófus 1867-ben, 21 éves korában, öt barátjával barátsági szerződést kötött. A szerződő felek mindegyike egy-egy emlékkönyvet kapott, amely a szintén Böhm Károly által fogalmazott szerződésen kívül mindegyik ifjúnak önéletrajzát is tartalmazta. Egy ilyen kéziratoss emlékkönyv alapján készült ez a kiadás.

Az életrajz elé írt bevezetés ennek az igen fontos dokumentumnak értékét abban látja, hogy nemcsak hőse életsorsára és személyiségére vet világot, hanem egyben sok jellemző vonást is szolgáltat az illető kör típusainak képéhez s mélyre világít az ember mivoltának lényegébe. „Ez az önéletrajz mindenekelőtt Böhm Károly életsorsa és személyisége kifejlődése szempontjából legfontosabb életszakát adja elő. Huszonegy éves korában írja le kiforrása történetét, amikor már kialakult benne személyes problémája s ez az életrajzi részlet éppen e probléma kialakulásának históriája, vagyis annak az elbeszélése, miként lett hőse filozófus. . . Emellett ez az életrajz plasztikus elevenességgel képviseli a mult század hatvanas éveinek szellemét. . . amikor az idealizmus és a romanticizmus uralmát kezdi felváltani a pozitivizmus és naturalizmus. . . És végül, ami az általános emberit illeti, ez az önéletrajz ritka világosságot vet a filozofálásnak mint az emberi szellem funkciójának a forrására, amikor vallomást tesz arról, miként merül fel a fiatal fű lelkéből élményeinek hatására a lét talánya, a filozófiai probléma.“ (3—4.)

Kétségtelenül fontos és szinte megbecsülhetetlen adatokkal járul hozzá ez az önéletrajz mindenekelőtt a legnagyobb magyar filozófus megismeréséhez. A magyar bölcsélet eljövendő történetírójával együtt a magyar művelődési élet kutatója is nagy haszonnal fogja forgatni ezt a kis füzetet. Hálára kötelezték azonban a füzet kiadói a nevelés kérdései iránt érdeklődőket is. Ez az önéletírás ugyanis belevilágít egyfelől a serdülés válságain még alig győzedelmes, nagyráhatott fiatalember lelki világába, másrészt pedig értékes adalékul szolgál az ifjúkori barátkozások lélektanának megismeréséhez. Úgyhogy ebből a szempontból is igazat kell adnunk Joó Tibornak, aki a többi életrajz vizsgálatát és közzétételét is kívánatosnak tartja. ta.

Természettudományi ismeretek. I. kötet. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium megbízásából írták: *Dr. Ballenegger Róbert, Dr. Hoffmann Ernő, Dr. Kéz Andor, Dr. Loczka Alajos, Dr. Péch Aladár, Dr. Róna Zsigmond, Dr. Tass Antal.* (A Magyar Népművelés Könyvei.) Kiadja Békés vármegye közönsége. Bp., 1930. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (N. 8-r., XII + 240 l.)

A cél, melynek érdekében e könyvet kiadták s maga ez a kitűnő munka megérdemli azt, hogy olyan magas személyiség, mint a kultuszminiszter, írt hozzá ajánlást. A könyv kiadását Békés vármegye közönségének áldozat-

készege tette lehetővé. A népnevelés munkásaitól és barátaitól köszönetet érdemel ezért a szép cselekedetért Békés vármegye, köszönet illeti kitüntető ajánlásáért a kultuszminisztert és köszönet azokat a kiváló szakembereket, akik a munka egyes fejezeteit megírták.

A nép egyszerű gyermekeinek tudományos érdeklődését legkönnyebben népszerű természettudományos munkákkal lehet felköltetni. A csillagos ég, a nap, az időjárás, a föld anyaga és a víz azok az ismert elemek, amelyekhez a tanulás első kísérletét kötni lehet. Csak egy bepillantás a könyvbe már tudásvágyat fejleszt abból a kíváncsiságból, mely a természet jelenségeinek mibenléte iránt megvan, s a felébredt tudásvágy kielégítésére igen alkalmasak az egyes fejezeteknek egyszerű, világos, bő illusztrációkkal ellátott fejtegetései. A tartalmat és a beosztást illetően csak két megjegyzésünk van. Abból az általános képből, amelyet ez a kötet a természetről nyújt, hiányzik az elektromosság ismertetése. Legalább egy kis bevezető, rövid vázolat a légköri elektromosságról révén meglelt volna az alkalom, de a szükség is, még ha az elektromosságról majd a következő kötetekben, az ipari alkalmazásoknál lesz is szó. Aránytalan képét adja a természeti jelenségeknek ez a kötet, melyben például a táj színeiről hosszú fejezet szól, az elektromosságról pedig egy szó sem. Másik megjegyzésünk pedig az, hogy Péch Aladárnak a *Vallás és természettudomány* c. szép tanulmányát jobb lett volna a könyv végére tenni. Ez a legelvontabb fejezet, amelynek olvasásához az egyszerű olvasónak jó előgyakorlat volna a többi fejezet átolvasása, másrészt szebb lett volna ezt a filozófiai fejtegetést a tisztán természettudományi ismeretek betetőzéséül és nem bevezetéséül nyújtani.

Ezzel a kis kritikával azonban semmikép sem akarjuk a könyvnek fontosabb már eléggé méltatott becsértékét kisebbiteni. Érdeklődéssel várjuk a további köteteket.

V. P.

Franz Mezö: *Geschichte der olympischen Spiele.* München 1930, 276 l.

Amikor 1928-ban az amsterdami olimpiai játékok színhelyéről az a hírkelt világszerte szárnyra, hogy az irodalmi verseny győztese egy budapesti tanár, végtelen öröm és jogos büszkeség támadt minden magyarban. Mindenki tisztában volt vele, hogy ez a szellemi világtornán aratott győzelem etikai nemes jellegével jelentékenyen öregbítené fogja azt a becsületet és nemzetközi megbecsülést, amelyet a fizikai kultúra magyar bajnokai a magyar név számára minden eddigi versenyen, amelyen résztvettek, kivívtak. Mezö munkája, amelyről a bírálóbizottság angol tagja a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott, „Az olimpiai játékok története” címmel 1929-ben jelent meg az OTT könyvtárának XI. köteteként, kultuszminiszterünk ajánló sorával (301 l., 121 képpel és 2 térképpel). Mezö előszavának élére Fabich Józsefnek 1804-ből való következő sokatmondó sorait illesztette, amelyeken méltán lehet, sőt kell elmélkedni: Hogyha magyar könyvére találaz, jó legyen, akár rossz is Megveszed, ámbátor olvasod azt sohasem.

Hogy egy éven belül megjelent a német kiadás, a magyart messze túlszárnyaló előkelő és pazar kiállításban, a miniszteri sorok mellett a német biro-